

A magyar racka juh

A magyar racka juh vagy hortobágyi racka juh (*Ovis aries strepsiceros hungaricus*) egy régi magyar juh fajta, amely valószínűleg a honfoglalás óta él itt a Kárpát-medencében. Büszke tartása, fölfelé álló pödrött szarvai egyedülállóak a világ juh fajtái között. Megjelenésének különlegessége a mindkét nemre jellemző, V-alakban elálló, egyenes, sokszorosan csavart szarv. Két színváltozata ismert: a fehér és a fekete szőrű racka.

Régészeti kutatások alapján az a kép rajzolódik ki, hogy a magyar racka a népvándorlás korában jelent meg a Kárpát-medencében, de nincs adat arra, hogy melyik népcsoporttal érkezett. Azonban sokatmondó az a nyelvészeti adat, hogy ősünk a finnugor eredetű juh szót eredetileg csak a rackára értették. A racka húsa már ősidők óta szívesen fogyasztott, tápláló és könnyen emészthető, értékes élelmiszer volt, melyet szárítással tartósítottak. A gyapját is sokféle módon hasznosították elődeink: bundát, subát, irhamellényt, nemezeléssel pedig különféle tárgyakat, takarókat, szőnyeget készítettek belőle. A juhtenyésztésről már II. Béla király rendelkezik, majd később, 1255-ben, IV. Béla király kiadott vámtarifájából látjuk, hogy a juhbőrökkel már akkor élénk kereskedelem folyt, és ez folyamatos volt az elmúlt századokban. Első konkrét írásos emlékek a 16–17. századból maradtak fenn a pödrött szarvú rackáról. A 17. század végén, egy hortobágyi vásáron 50-60000 juh cserélt gazdát. A 19. század második fele óta a finomgyapjas fajták visszaszorították ezt az ősi fajtát. 1903-ban már kipusztulófélben lévőknek tartották. A második világháború után csak a Hortobágyon és környékén maradt fenn, ezért az 1950-es években a **hortobágyi racka juh** elnevezés terjedt el. A racka az extenzív viszonyokat jól tűri, ellenálló, viszonylag igénytelen fajta. A kis hozamú legelők jó hasznosítója,

az ökológiai gazdálkodás egyik lehetséges fajtája. Ma már főleg genetikai tisztaságának megőrzése miatt tenyésztik, és a nemzeti parkok tartanak jelentősebb állományokat, az őshonos gyepek legeltetése céljából.

Hankó Béla professzor így ír róla: „A magyar rackajuh a rackajuhok csoportjának egyik régen elkülönült és önálló alfajtája, tipikusan ősmagyar állat, mely sehol máshol a világon nem fordul elő, csak ott, ahol magyarok laknak.”